

Jan Zrzavý stále objeovany

Moje dlouholetá činnost ve Společnosti Jana Zrzavého mě přivedla k součinnosti s Knihovnou Národního muzea. Roku 2007 uspořádala Společnost Jana Zrzavého s Knihovnou Národního muzea výstavu „Z ilustrační tvorby Jana Zrzavého“.

Kontakty mezi Společností Jana Zrzavého a Národním muzeem přetrvávají i nadále a já jsem měla vzácnou příležitost nahlédnout do archivních fondů Knihovny Národního muzea, kde se jako součást pozůstalosti malířky a grafičky Ludmily Jiřincové nachází také část korespondence Jana Zrzavého, kterou malíř Ludmile Jiřincové ve svém pozdním věku svěřil. Když jsem se probírala zažloutlými dopisy a pohlednicemi, upoutaly mou pozornost cizojazyčné texty zasílané malíři z Itálie. Bylo zřejmé, že pisatelé byli většinou z řad italských duchovních. Formulace textů zrcadlila velmi srdečné přátelské vztahy. Nejčastěji se vyskytovaly podpisy: P. Claudio da Solesino a P. Dámaso. Obecně je známo, že Jan Zrzavý pobýval v 60. a 70. letech 20. století v Benátkách na ostrově Giudecca v kapucínském klášteře Il Redentore. Podrobnější informace však za totalitní doby neměly možnost prorazit a i později zůstávaly zmínky o pobytech Jana Zrzavého na ostrově Giudecca obestřeny jistým otazníkem. Velmi mě lákalo zjistit další konkrétní skutečnosti.

Šťastnou náhodou jsem měla příležitost požádat o pomoc prostřednictvím svých brněnských přátel dva

Prof. Gio Batta Buccioli s klášterním knihovníkem benátských kapucínů, r. 2009.

italské uměnilovné profesory, kteří byli následně velmi nápomocní v získávání prvotních informací od benátských kapucínů.

Z podkladových materiálů zasílaných profesorem G. B. Bucciolem z Benátek jsem si potvrdila svůj předpoklad, že korespondence byla oboustranná. Jan Zrzavý dokonce psal svým přátelům do kapucínského kláštera italsky. Po několikaměsíčním studiu zaslaných kopií zajímavých dokladů jsem se vydala se svými přáteli v lednu 2010 do Benátek.

Prof. Gio Batta Buccioli, věrný náš průvodce po stopách Jana Zrzavého v Benátkách, nás zavedl do obou kapucínských klášterů, které v Benátkách jsou a které jsou svou činností i svými archivními sbírkami propojeny. Na vlastní oči jsme měli možnost vidět krásné obrazy, které Jan Zrzavý daroval benátským kapucínům. Se zatajeným dechem jsme prohlíželi záznamy v klášterní kronice a poslouchali jsme vyprávění P. Antonia Mora, který jako mladý student Jana Zrzavého v kapucínském klášteře Il Redentore na ostrově Giudecca vídával a také od svých profesorů o něm slýchal hovořit s nevšední úctou.

P. Antonio Moro, pamětník malířových pobytů v benátském kapucínském klášteře, r. 2010.

P. Claudio ani P. Dámaso, pisatelé korespondence adresované Janu Zrzavému, už bohužel nežijí, ale právě přes jejich jména byla objasněna podstata pevného pouta, které se vytvořilo mezi Janem Zrzavým a benátskými kapucíny. P. Claudio totiž bádá v Praze po dokladech o sv. Vavřinci z Brindisi, po kapucínském řeholníkovi, který roku 1599 doputoval s dvanácti svými spolubratři z Benátek do Prahy, aby tam založil jako první na české půdě kapucínský kostel a klášter. Byl to kapucínský kostel v Praze na Loretánském náměstí. Právě ten kostel, který se stal doslovným leitmotivem v umělecké tvorbě Jana Zrzavého. Malíř tehdy poskytoval P. Claudiovi při jeho pobytech v Praze pevné zázemí, chodil s ním do knihoven, tlumočil mu, opatřoval mikrofilmy a další potřebné věci. Korespondence i dokumentární fotografie dokladují, že přátelství obou mužů bylo opravdu pevné.

Výslednicí mého studia výše zmíněných dokumentů z Knihovny Národního muzea v Praze a následně podkladových materiálů z Benátek i mého osobního setkání s benátskými kapucíny je publikace „Jan Zrzavý a Benátky“, která byla napsána roku 2010 ke 120. výročí narození Jana Zrzavého. Publikace je dvojjazyčná. Italský překlad obstaral Benátčan – výše zmíněný prof. Gio Batta Bucciol.

Zájem o dílo Jana Zrzavého se začal v Itálii očividně šířit. Prof. Eugenio Bucciol, bratr prof. G. B. Bucciola, si při své návštěvě ČR v roce 2010 podrobně prohlédl exponáty v Pamětní síni Jana Zrzavého v Krucemburku, probíral se monografiemi o Janu Zrzavém a pojal ušlechtilý úmysl uspořádat v Itálii společně s benátskými kapucíny výstavu těch obrazů Jana Zrzavého, které malíř v 60. a 70. letech daroval kapucínskému klášteru v Benátkách.

Prof. Eugenio Bucciol v Pamětní síni Jana Zrzavého v Krucemburku, r. 2010.

V Benátkách a v okolí se našli lidé zapálení pro tuto myšlenku. Duchovnost umění Jana Zrzavého na jedné straně a jeho osobitě pojímaná modernost na straně druhé jsou dvě základní veličiny, které poutají zájem italských milovníků výtvarného umění k tomuto českému umělci.

Výstava obrazů Jana Zrzavého v Itálii, r. 2011.

Výstava se uskutečnila v květnu 2011 v Oderzu, městu poblíž Benátek. Po odborné stránce připravil výstavu prof. Roberto Costella. Duchovní tematika vystavených obrazů Jana Zrzavého byla výstižně akcentována sakrálně laděným prostředím tamějšího dómského muzea. Dvojjazyčná publikace „Jan Zrzavý a Benátky“ posloužila návštěvníkům výstavy jako katalog.

Mgr. J. Janošík, iniciátor česko-italských kontaktů, a jeho přítel prof. E. Bucciol, iniciátor výstavy obrazů Jana Zrzavého v Itálii.

Svoje zamyšlení nad stálým objevováním nových aspektů, zapadajících do mozaiky našich informací o životě a díle Jana Zrzavého, končím konstatováním, že archivní fondy Knihovny Národního muzea, které stály na začátku mého téměř detektivního pátrání, „ožily“ v konkrétních počinech a přispěly k prohloubení zájmu italské kulturní veřejnosti o českého malíře Jana Zrzavého, jehož dílo je bez ohledu na uplývající čas stále živé, a to zejména svým duchovním účinkem.

*PaedDr. Jitka Měřinská
předsedkyně Společnosti Jana Zrzavého*

Výstava obrazů Jana Zrzavého v Oderzu, r. 2011.